Menşe ispat ve dolaşım belgeleri nelerdir? Hangi durumlarda düzenlenirler?

Menşe ispat ve dolaşım belgelerinin neler olduğu ve hangi durumlarda düzenlendikleri aşağıda açıklanmaktadır.

A.TR Dolaşım Belgesi:

Gümrük Birliğini kuran karar ile birlikte sanayi ürünleri ve işlenmiş tarım ürünleri Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki ticarette serbest dolaşım kuralına tabi olmuştur. Gümrük Birliği kapsamındaki bir eşyanın Türkiye ile Avrupa Birliği üyesi ülkeler arasındaki ticaretinde eşyanın serbest dolaşımda olduğunu göstermek üzere ihracatçı ülkenin yetkili makamları tarafından A.TR Dolaşım Belgesi düzenlenir. Eşyanın A.TR Dolaşım Belgesi eşliğinde ticarete konu olması halinde ithalatçı ülkede gümrük vergisi alınmaz. Gümrük Birliği kapsamına giren bir eşyanın A.TR Dolaşım Belgesi olmaksızın da ülkemiz ile AB arasında ticarete konu edilmesi mümkündür. Ancak bu durumda, ithalatçı ülkede üçüncü ülkelere uygulanan gümrük vergisi tahsil edilir. A.TR Dolaşım Belgesi eşyanın menşeini göstermez veya menşe ispat belgesi yerine geçmez.

Eşyanın tercihli menşeini ispatlamaya yarayan menşe belgeleri:

Türkiye ile bir tercihli ticaret anlaşması imzalamış olan bir ülke arasında, malın menşeine göre belirlenen tercihli tarife uygulamaları kapsamına giren bir eşyanın ticareti yapılırken, ihracatçı ülkede düzenlenen belgelerdir.
Bu kapsamda aşağıda belirtilen belgeden birisi düzenlenir:
• EUR.1 / EUR-MED Dolaşım Belgesi
• Fatura Beyanı / EUR-MED Fatura Beyanı
• Form A Menşe İspat Belgesi
• D-8 Menşe İspat Belgesi
• Menşe İspat Belgesi (İran)
• Menşe İspat Belgesi (Malezya)
• Menşe Beyanı (Güney Kore)
Gümrük işlemlerinde bu belgelerden hangisinin düzenleneceği iki ülke arasındaki tercihli ticaretin dayanağı olan anlaşmanın hükümleriyle belirlenir. Bu konuda daha detaylı bilgi almak için tıklayınız.
EUR.1 / EUR-MED Dolaşım Belgeleri, D-8 Menşe İspat Belgesi, Menşe İspat Belgesi (İran), Menşe İspat Belgesi (Malezya) ve Form A Mer İspat Belgesi ihracatçı ülkelerin yetkili makamları tarafından belirli şekil şartlarını karşılayacak şekilde düzenlenirler. Boş olarak basımı yapılan bu belgeler ihracatçı tarafından doldurularak eşyanın ihracat işlemleri sırasında gümrük idaresince vize edilirler. Fatura beyanı/ EUR-MED Fatura Beyanı ve menşe beyanı ise, ihracatçı tarafından fatura, teslimat notu veya başka herhangi bir ticari belge üzerinde belirtilen ve dayanağı olan uluslararası anlaşma ile belirlenen koşulları taşıyan bir beyandır. Bu beyanların hangi koşullarda ve ne şekilde yapılacağı ilgili tercihli ticaret anlaşması ile belirlenir. Gümrük birliğinin kapsamı dışında bırakılmış olan tarım ürünleri ve Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (AKÇT) ürünlerinin Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki ticaretinin de tercihli ticaret anlaşmaları kapsamına girdiğini hatırlatmak isteriz. Bu eşyanın, ilgili anlaşmalarla belirlenen kurallar çerçevesinde menşeli olması ve EUR. 1/EUR-MED Dolaşım Belgesi, Fatura Beyanı / EUR-MED Fatura Beyanı eşliğinde ticarete ko edilmesi halinde ithalatçı ülkede tercihli rejimden faydalanması mümkündür.

Menşe Şahadetnamesi:

Dış ticarete konu olan bir eşyanın ithalatçısı ve ihracatçısı olan iki ülke arasında tercihli ticarete ilişkin bir anlaşma yoksa, eşyanın menşei, ülkelerin ulusal mevzuatında yer alan menşe kuralları esas alınarak belirlenir. Bu kurallar çerçevesinde ortaya çıkan menşe kavramına "tercihli olmayan menşe" adı verilir. Eşyanın tercihli olmayan menşei, "menşe şahadetnamesi" ile belgelenir. Tercihsiz menşe kuralları, ithalatçı ülkede geçerli olan ticaret politikası önlemlerinin uygulanmasını sağlarlar. Ticaret politikası önlemleri, belirli ülkeler menşeli eşyanın ithalatında uygulanmaktadır. İthal edeceğiniz eşyaya ticaret politikası önlemi uygulanmaması için, sizden bu eşyanın ticaret politikası önlemi uygulanan ülkeler menşeli olmadığını, başka bir ülke menşeli olduğunu kanıtlamanız istenir. Bunun için de ithalat sırasında "menşe şahadetnamesi" ibraz etmeniz gereklidir. Başka bir ifadeyle, ithal etmek istediğiniz eşyaya indirimli gümrük vergisi oranı uygulanması veya gümrük vergisi alınmaması için eşyanızın "nereden geldiğini" ispatlamanız gerekirken; bu eşyaya ticaret politikası önlemi uygulanmaması için eşyanızın "önlem uygulanan ülkeden gelmediğini" ispatlamanız gerekir. "Menşe Şahadetnamesi" menşe ülkenin yetkili makamları tarafından düzenlenir.

Gümrük mevzuatına göre, göre menşe şahadetnamelerinde aşağıdaki bilgilerin bulunması zorunludur.
a) Eşyayı gönderenin adı, soyadı
b) Türkiye'deki alıcısının adı, soyadı
c) Kapların marka, numara ve sayıları,
d) Eşyanın cinsi, nev'i, brüt ve net ağırlıkları ile kıymeti ve yollama şekli,
e) Şahadetnameyi veren makamın tasdik şerhi, (tarih, imza ile mührü veya kaşesi)
f) Menşe şahadetnamesi eşyanın o ülkede gördüğü değişiklik ve işlemlerden ötürü o ülke menşeli addedilerek verilmiş ise bu hususdaki etraflı açıklamalar.

Menşe şahadetnamesi ibraz edilmesine rağmen, ciddi bir şüphe durumunda, gümrük idareleri, sizden ek kanıtlar istemeye yetkilidir. İthalattan alınacak gümrük vergilerinin hesaplanmasında ve ticaret politikası önlemlerinin uygulanmasında "tercihsiz menşe" kavramının nasıl belirleyici olduğu konusunda daha detaylı bilgi almak için bu rehberin "İthalat" ve "Vergilendirme" bölümünde verilen bilgileri inceleyebilirsiniz.

Not: Bu sayfada yer alan metinler, görseller ve videolar, yalnızca bilgilendirme amacıyla hazırlanmış olup, gümrük ve dış ticaret mevzuatı hükümleri yerine geçmez. Bu sayfada yer alan

bilgilerle ilgili yasal düzenleme; 4458 sayılı Gümrük Kanunu, Türkiye ile Avrupa Topluluğu Arasında Oluşturulan Gümrük Birliği'nin Uygulanmasına İlişkin Esaslar Hakkında 2006/10895 sayılı Karar, 75/7606 sayılı İthalat Rejimi Kararı ve bunlara bağlı ikincil mevzuat ile 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 22. Maddesi çerçevesinde yürütülen tercihli ticaret uygulamalarına ilişkin mevzuat'ta yer almaktadır.